

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การประเมินการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพ การเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ในภาคใต้ มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพ การเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมค่านิยมของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ภายหลังจากการฝึกอบรม
3. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เพลงและเกมประกอบการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ภายหลังจากการฝึกอบรม

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการประเมินกระบวนการฝึกอบรม ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจากจุดฝึกอบรมอำเภอกะทู้ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา จำนวนจุดฝึกอบรมละ 5 คน และในจุดฝึกอบรมอำเภอกะปง จังหวัดพังงา จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 18 คน
 - 1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมครบกระบวนการฝึกอบรมจากจุดฝึกอบรมอำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 85 คน จุดฝึกอบรมอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 75 คน จุดฝึกอบรมอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา จำนวน 79 คน และจุดฝึกอบรมอำเภอกะปง จังหวัดพังงา จำนวน 67 คน
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาและประเมินพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและคุณธรรมของครู ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน ประกอบด้วย

2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชั้นละ 1 คน จากโรงเรียนบ้านไสน้ำเย็น อำเภอกะพ้อ และโรงเรียนบ้านบางคู อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต จากโรงเรียนวิเศษวิทยาสรรพ์ อำเภอตะกั่วทุ่งและโรงเรียนกะปง อำเภอกะปง จังหวัดพังงา โรงเรียนละ 6 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน

2.2 นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนของครูจำนวน 24 คน ตามข้อ 2.1 ห้องเรียนละ 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 120 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย

3. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากการฝึกอบรม 5 เดือน โดยการเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน ประกอบด้วย

3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนในโรงเรียนหนึ่งของตัวอย่างประชากรข้อ 2.1

3.2 นักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนของตัวอย่างประชากรข้อ 3.1 เป็นผู้ให้ข้อมูลสนับสนุนการวิจัย

4. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพการใช้เพลงและเกมประกอบการสอนของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 6 เดือน เป็นครูประถมศึกษาทุกคนของโรงเรียนในข้อ 2.1

วิธีการประเมิน

1. การประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 จำแนกได้ ดังนี้

1.1 การประเมินการเตรียมการฝึกอบรม

1.1.1 การประเมินเอกสารการปฏิบัติงานในการเตรียมการฝึกอบรม ใช้แบบสำรวจเอกสารเตรียมการฝึกอบรม ในช่วงการฝึกอบรมที่ 1 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ต้องมีเอกสารครบทุกรายการตามที่กำหนดจึงถือว่าน่าพอใจ

1.1.2 การประเมินความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม ใช้แบบสอบถามโดยให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมในช่วงการฝึกอบรมที่ 1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม โดยกำหนดเกณฑ์ว่า จะต้องแสดงความคิดเห็นในแต่ละรายการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$ ขึ้นไป) อย่างน้อยร้อยละ 80 ของ

จำนวนรายการทั้งหมด จึงถือว่ามี การเตรียมความพร้อมในระดับน่าพอใจ

1.2 การประเมินการดำเนินการฝึกอบรม

1.2.1 การประเมินการดำเนินการฝึกอบรม ใช้แบบสังเกต การดำเนินการฝึกอบรม ในช่วงการฝึกอบรมที่ 1 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ต้องผ่าน ทุกรายการในแบบสังเกตจึงถือว่าน่าพอใจ

1.2.2 การประเมินพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรม ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมขณะดำเนินการกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ในช่วง การฝึกอบรมที่ 1 และ 3 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า จะต้องได้รับการประเมินพฤติกรรม ในแต่ละรายการอยู่ในระดับดีขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด

1.2.3 การประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะรับการฝึกอบรมในแต่ละกิจกรรม ในช่วง การฝึกอบรมที่ 1 และ 3 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ในแต่ละกิจกรรมพฤติกรรมของ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องอยู่ในระดับดีขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการ ทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ อย่างน้อยร้อยละ 80

1.2.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้ดำเนินการฝึกอบรม ต่อการดำเนินการฝึกอบรม ใช้แบบสอบถามให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมตอบ ในช่วงที่ 3 ของการฝึกอบรม แต่ไม่มีเกณฑ์กำหนด เพราะนำมาเป็นข้อมูลประกอบการอภิปราย

1.3 การประเมินผลการฝึกอบรม

1.3.1 การประเมินความพึงพอใจและความตั้งใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรม ใช้แบบสอบถามให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตอบเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องแสดง ความพึงพอใจและความตั้งใจในแต่ละรายการอยู่ในระดับมากขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด จึงถือว่าน่าพอใจ

1.3.2 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ใช้แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ค่าเฉลี่ยของ คะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบก่อนการฝึกอบรม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมากกว่าไม่ต่ำกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ ของคะแนนเต็ม

2. การประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมการบ้านคุณธรรม
ของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม

2.1 การสังเกตและสอบถามครู และสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน โดย

2.1.1 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดย
กำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ถ้าสังเกตพบการจัดกิจกรรมใด ๆ 1 ครั้งขึ้นไป ถือว่าครูได้จัดกิจกรรม
นั้น ๆ

2.1.2 สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนของครู โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า นักเรียน 3 ใน 5 คน ตอบว่าครูจัดกิจกรรมนั้น ๆ
จึงถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

2.1.3 ให้ครูตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ครูจะต้องตอบว่าได้ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น ๆ ในระดับนาน ๆ
ครั้ง หรือบ่อยครั้ง จึงถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

เกณฑ์สรุปของการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน คือ

- 1) ถ้าสังเกตพบว่าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถือว่าครูได้
จัดกิจกรรมนั้น ๆ
- 2) ถ้าพบว่าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากการตอบ
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นักเรียน แต่ไม่พบในการสังเกต ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ
- 3) กิจกรรมการเรียนการสอนใดที่ไม่มีในการสังเกตและใน
การสัมภาษณ์นักเรียน แต่มีในการสอบถามครู ให้ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ ถ้าครูตอบว่า
ได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ
- 4) ถ้าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ข้อ 1 -3 ถือว่าครูไม่มีการจัด
กิจกรรมนั้น ๆ
- 5) ครูจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ได้จัดกิจกรรมการเรียน
การสอนที่ได้รับจากการฝึกอบรมตามเกณฑ์ข้อ 1 -3 อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวน
กิจกรรมทั้งหมด

2.2 การประเมินพฤติกรรมค่านคุณธรรมของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน โดย

2.2.1 ใช้แบบวัดคุณธรรม (กป.1) วัดครู โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า จะต้องมียกคะแนนเฉลี่ยในคุณธรรมแต่ละข้อตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป จึงถือว่าครูมีคุณธรรมในข้อนั้น ๆ

2.2.2 ใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีคุณธรรมของครู (กป.2) โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า นักเรียน 3 ใน 5 คน ตอบว่าครูมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีคุณธรรม 2 ใน 3 รายการ จึงถือว่าครูมีคุณธรรมในข้อนั้น ๆ

2.2.3 ใช้แบบวัดคุณธรรม (กป.3) วัดครู โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า จะต้องมียกคะแนนเฉลี่ยในคุณธรรมแต่ละข้อตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงถือว่าครูมีคุณธรรมในข้อนั้น ๆ

เกณฑ์สรุปของการประเมินพฤติกรรมค่านคุณธรรมของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน คือ ครูจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จะต้องมียกคะแนนตามเกณฑ์ในแบบวัดคุณธรรมครู (กป.1) แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมของครู (กป.2) และแบบวัดคุณธรรมของครู (กป.3) ในแต่ละข้ออย่างน้อย 2 ใน 3 แบบ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด จึงถือว่าครูมีคุณธรรมที่น่าพอใจ

2.3 ศึกษาพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมค่านคุณธรรมของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 5 เดือน ใช้แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน เพื่อใช้ประกอบการอภิปราย

3. ศึกษาสภาพการใช้เพลงและเกมประกอบการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ภายหลังจากการฝึกอบรม 6 เดือน ใช้แบบสอบถาม สอบถามครูเกี่ยวกับการใช้เพลงและเกมประกอบการสอน

ผลการประเมิน

1. กระบวนการฝึกอบรม

1.1 การเตรียมการฝึกอบรม

1.1.1 ทุกจุดฝึกอบรมมีเอกสารครบทุกรายการตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.1.2 โดยส่วนรวมแล้วผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรมในระดับมากทุกเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

1.2 การดำเนินการฝึกอบรม

1.2.1 โดยส่วนรวมหรือพิจารณาแยกตามจุดฝึกอบรมแล้วผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่สามารถจัดดำเนินการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ ได้ครบทุกรายการซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

1.2.2 โดยส่วนรวมหรือพิจารณาแยกตามจุดฝึกอบรมแล้วผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี 11 ใน 12 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

1.2.3 พฤติกรรมของผู้ให้บริการฝึกอบรมในแต่ละกิจกรรม

1) กิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรม โดยส่วนรวมหรือพิจารณาแยกตามจุดฝึกอบรม พฤติกรรมของผู้ให้บริการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีทุกข้อ และมีจำนวนผู้ให้บริการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

2) กิจกรรมแรกพบ กิจกรรมถามเข้า

กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมและกิจกรรมอาสา โดยส่วนรวมหรือพิจารณาแยกตามจุดฝึกอบรมอยู่ในระดับดี 6 ใน 7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีจำนวนผู้ให้บริการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

3) กิจกรรมชมภาพทัศน์ ภาพเลือนและสรุปแผ่นใส

โดยส่วนรวมแล้ว ไม่มีพฤติกรรมของผู้ให้บริการฝึกอบรมที่อยู่ในระดับดีเลย แต่จำนวนผู้ให้บริการฝึกอบรมที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้มีมากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

4) กิจกรรมสรุปรายงานผลการศึกษาชุดฝึกอบรม

และกิจกรรมการประเมินผลประจำวัน โดยส่วนรวมแล้วพฤติกรรมของผู้ให้บริการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี 1 ใน 4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 25 และมีจำนวนผู้ให้บริการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

5) กิจกรรมรายงานผลการปฏิบัติชุดฝึกอบรม

โดยส่วนรวมหรือพิจารณาแยกตามจุดฝึกอบรม พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี อย่างน้อย 4 ใน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

1.2.4 โดยส่วนรวมแล้วผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากขึ้นไป 24 ใน 26 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 92.31 ของจำนวนรายการทั้งหมด

1.3 การประเมินผลการฝึกอบรม

1.3.1 โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในระดับมาก 28 ใน 30 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของจำนวนรายการทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

1.3.2 โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้หลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 17.68 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

2. พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมค่านิยมของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน

2.1 ครูจำนวน 21 ใน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ใต้น้ำกิจกรรมต่าง ๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ร้อยละ 81.82-100 ของจำนวนกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

2.2 ครูจำนวน 19 ใน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 มีคุณธรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติแล้ว พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ครูมีคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด

2.3 ภายหลังจากการฝึกอบรม 5 เดือน พบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมค่านิยมของครูประถมศึกษา โดยทั่วไปครูใช้การบรรยายและการอธิบายในการสอน สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูส่วนใหญ่นำไปใช้น้อย หรือไม่ก็นำไปใช้เลย ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การแสดงละครกรณีตัวอย่าง การโต้วาที การเชิญวิทยากรมาบรรยายและสาธิต การสอนซ่อมเสริม และการทดสอบก่อนเรียน ในค่านิยมของครูนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดความอดทน

ออกกัน ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์

3. สภาพการใช้เพลงและเกมประกอบการสอนของครูประถมศึกษา

เขตการศึกษา 4 ภายหลังจากการฝึกอบรม 6 เดือน พบว่า ครูส่วนมากนำเพลงและเกมประกอบการสอนมาจากแผนการสอน คู่มือครู ในการเลือกใช้ครูคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความเหมาะสมกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก และครูนำไปใช้ในชั้นนำเข้าสู่ทเรียนโดยมีการเตรียมตัว เตรียมการสอน วัลล่วงหน้าก่อนถึงชั่วโมงสอนมากที่สุด สำหรับผู้ที่ครูขอความช่วยเหลือมากที่สุดเมื่อเกิดปัญหาในการสอน คือ เพื่อนครูในโรงเรียน นอกจากนี้ปัญหาและอุปสรรคที่ครูประสบมากที่สุด คือ การไม่ทราบทำนองเพลงและไม่มีความฉันทในเรื่องเกม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4

1.1 ผลการประเมินการเตรียมการฝึกอบรม

1.1.1 ผลการประเมินเอกสารการปฏิบัติงานในการเตรียมการฝึกอบรม พบว่า ทุกจุดฝึกอบรมมีเอกสารการปฏิบัติงานในการเตรียมการฝึกอบรมครบทุกรายการตามกำหนด นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานการปฏิบัติงานอื่น ๆ อีก เช่น ใบส่งของแฟ้มเอกสารสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม บัญชีลงเวลาไปกลับของผู้เข้ารับการฝึกอบรม แบบประเมินผลประจำวัน ตารางกำหนดการฝึกอบรม ตารางแสดงผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม บัตรงานประกอบกิจกรรมการศึกษาชุดฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการแบ่งกลุ่ม เอกสารเพลงและหลักฐานสำคัญในการเบิกจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีประสบการณ์ในการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องระเบียบทางราชการ มีศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีประสบการณ์ ความรู้และความสามารถในการฝึกอบรม เป็นผู้ให้คำแนะนำในการดำเนินการ ดังนั้น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงมีการวางแผนการดำเนินการฝึกอบรมและปฏิบัติเป็นไปตามแผนที่วางไว้ อย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน

1.1.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรม
 เกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม พบว่า โดยส่วนรวมแล้วผู้ดำเนินการฝึกอบรมมี
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นเรื่อง
 การทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไป
 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ในรายการแต่ละข้อของแบบสอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้อง
 ตอบในระดับมาก อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด แสดงว่าผู้ดำเนินการ
 ฝึกอบรมมีการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการฝึกอบรม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ดำเนินการ
 ฝึกอบรมได้ศึกษาชุดฝึกอบรม เอกสารที่ได้รับจากการฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมและ
 เอกสารของ สปช. นอกจากนี้ ยังได้รับการฝึกอบรมให้เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับ
 จังหวัดและอำเภอ จึงทำให้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม มีการเตรียม
 คว้าที่จะดำเนินการฝึกอบรมโดยการประชุมคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรม เพื่อวางแผนในการ
 จัดทำโครงการฝึกอบรมครูประถมศึกษาระดับอำเภอ ประชุมครูและเจ้าหน้าที่ สปอ.
 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ขอคำแนะนำจากผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับจังหวัด จัดแบ่งหน้าที่
 ให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมแต่ละคนตามความเหมาะสม แจกกำหนดการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับ
 การฝึกอบรมทราบล่วงหน้า ทำตารางการปฏิบัติงานของแต่ละคน ศึกษางานที่ตน
 รับผิดชอบให้แม่นยำและถูกต้อง และเตรียมสื่อวัสดุและเอกสารต่าง ๆ ในการฝึกอบรม

เนื่องจากชุดฝึกอบรมมีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้เข้ารับ
 การฝึกอบรม แต่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็มีวิธีแก้ปัญหาโดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็น
 ผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ สปอ. ยืมไปศึกษาแล้วขอคืน และให้ทำแบบฝึกปฏิบัติ
 แบบฝึกต่าง ๆ ลงในกระดาษที่แจกให้ สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีคู่สมรสเป็นครู
 ประถมศึกษา จะแจกชุดฝึกอบรมเพียง 1 ชุด สำหรับภาพที่สนที่ได้รับจาก สร.สปช.
 มีเพียง 1 ชุด ดังนั้นผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงนำไปสำเนาใหม่ และสิ่งที่ทำให้
 การเตรียมการฝึกอบรมพบกับอุปสรรคอยู่บ้างคือ ความล่าช้าในการส่งหนังสือและเอกสาร
 สำหรับการฝึกอบรม เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมส่งมาให้ผู้ดำเนินการ
 ฝึกอบรมในช่วงที่ 3 ของการฝึกอบรม เป็นต้น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่สามารถจัดหา
 สถานที่ที่เหมาะสมจริง ๆ สำหรับการฝึกอบรมได้ ในจุดฝึกอบรมที่ 3 ไม่สามารถขอใช้
 สถานที่ที่เหมาะสมได้ เพราะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมมีหลายวัน นอกนั้นได้รับความ

ร่วมมือจากเจ้าของสถานที่ด้วยดี ถึงแม้สถานที่ที่ฝึกอบรมไม่เหมาะสม แต่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็หาทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ เช่น อากาศร้อนเกินไปก็ฉีกพัดลมมาติดตั้ง ห้องฝึกอบรมแยกก็ให้เลื่อนเก้าอี้ให้ชิดกันมาก ๆ ในบางกิจกรรมต้องจัดให้นั่งรูปตัวยู (U) ซ้อนกัน 2 แถว นอกจากนี้ งบประมาณมีจำกัด ดังนั้นทุกจุดฝึกอบรมจึงไม่จัดสร้างงบประมาณค่าหาหนะแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แต่นำมาบริการเครื่องดื่มแทน จากการสังเกต พบว่า ในจุดฝึกอบรมที่ 3 และ 4 ได้บริการอาหารเที่ยง ในช่วงที่ 1 ของการฝึกอบรมอีกด้วย และได้จัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เช่น ไขว้สกุที่ทศแทนกันไค์ หรือเศษวัสดุแทนสิ่งที่จะต้องจัดซื้อ เป็นต้น

สรุป การเตรียมการฝึกอบรมครุตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน เขตการศึกษา 4 อยู่ในระดับน่าพอใจ ทั้งในค่านเอกสาร การปฏิบัติงานและความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม

1.2 ผลการประเมินการดำเนินการฝึกอบรม

1.2.1 ผลการดำเนินการฝึกอบรมครุ ทุกจุดฝึกอบรมไม่สามารถจัดดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้ผ่านเกณฑ์การประเมินครบทุกรายการ รายการดังกล่าวได้แก่ การตรงต่อเวลาและสถานที่ที่ฝึกอบรม แต่เกณฑ์กำหนดไว้ว่า การดำเนินการฝึกอบรมจะต้องผ่านทุกรายการของแบบสังเกต แสดงว่า การดำเนินการฝึกอบรมยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด จากการสังเกต พบว่า ในจุดฝึกอบรมที่ 1, 2 และ 4 การเดินทางมาเข้ารับการฝึกอบรมไม่สะดวกเนื่องจากฝนตกหนัก ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมาสาย การลงทะเบียน พิธีเปิด การปฐมนิเทศ การชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีศึกษาชุดฝึกอบรม จึงล่าช้ากว่ากำหนด ในจุดฝึกอบรมที่ 4 ไฟฟ้าดับ ห้องฝึกอบรมจึงมืด การดำเนินการฝึกอบรมต้องหยุดชะงักไป นอกจากนี้ สถานที่ที่ฝึกอบรมของทุกจุดฝึกอบรมไม่สามารถควบคุมแสงได้ จึงไม่เหมาะสมกับกิจกรรมภาพเคลื่อนไหวและสรุปแผ่นใส ห้องมีขนาดเล็ก มีเสากลางห้องมีเก้าอี้แต่ไม่มีโต๊ะหรือที่รองสำหรับเขียน ในจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 2 ห้องฝึกอบรมมีลักษณะโล่งแจ้งไม่มีฝาผนังกัน เวลาฝนตกจะสาดเข้ามาทำให้การฝึกอบรมต้องหยุดชะงัก ดังนั้น ในจุดฝึกอบรมที่ 2 ช่วงที่ 1 วันที่ 2 จึงได้ย้ายสถานที่ฝึกอบรม และในจุดฝึกอบรมที่ 4 ช่วงที่ 3 วันที่ 1 ก็ย้ายสถานที่ฝึกอบรม เพราะห้องฝึกอบรมมีขนาดเล็กและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเดินทางไปมาสะดวกกว่า โดยเจ้าของสถานที่ได้อำนวยความสะดวกด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมที่อยู่ในระดับปานกลางทุกจุดฝึกอบรม และส่วนใหญ่แล้ว ทุกจุดฝึกอบรม

จะใช้เวลาในแต่ละกิจกรรมมากเกินไป เช่น การศึกษากลุ่มย่อย การอภิปราย การสรุป รายงานชุดฝึกอบรมที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง บางกิจกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ฟังคำอธิบาย คำชี้แจงของผู้ดำเนินการฝึกอบรม เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินกิจกรรมจึงต้องอธิบาย ชี้แจงใหม่อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมบางรายการไปบ้างตามความเหมาะสม

1.2.2 ผลการประเมินพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรม พบว่า โดยส่วนรวม หรือพิจารณาแยกตามจุดฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมอยู่ในระดับดี 11 ใน 12 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 91.67 ของจำนวนรายการทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า จำนวนพฤติกรรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 80 ขึ้นไป ของจำนวนรายการพฤติกรรมทั้งหมด โดยมีรายการพฤติกรรมด้านความเป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การเตรียมการดำเนินการฝึกอบรม และน้อยที่สุดในด้านการรักษาเวลา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้รับการคัดเลือกมาจากผู้ที่มี ประสบการณ์และความสามารถ เป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบ สูง ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยพยายามศึกษาวิธีการต่าง ๆ ตามที่ได้รับการฝึกอบรมมาและยึดตามคู่มือดำเนินการฝึกอบรม นำมาศึกษาวิธีการที่จะให้บรรยากาศในการฝึกอบรมเป็นไปอย่างสนุกสนาน มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มีการวางแผนในการฝึกอบรมเป็นอย่างดี จากการสัมภาษณ์และสังเกต พบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้ศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไป ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบตามความเหมาะสม เตรียมสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมแต่ละวันก็มีการประเมินผลการดำเนินงานแล้วร่วมกันหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในวันต่อ ๆ ไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมต่อการดำเนินการฝึกอบรมที่อยู่ในระดับมากขึ้นไปในด้านความเป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความเหมาะสมของบรรยากาศการฝึกอบรม ความพอใจในการใช้เทคนิคเร้า ความสนใจ ความชอบในวิธีการฝึกอบรมแบบนี้ ความสอดคล้องระหว่างวิธีการและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ความเหมาะสมและน่าสนใจของกิจกรรมสอดแทรก ระหว่างการฝึกอบรมและความต่อเนื่องและสอดคล้องกันของขั้นตอนการฝึกอบรม

ข้อสังเกต

1) ในจุดฝึกอบรมที่ 4 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้
 กำาเฉลี่ยในแต่ละรายการพฤติกรรมน้อยกว่าจุดฝึกอื่น ๆ แต่ก็อยู่ในระดับดีและเป็นไป
 ตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากมีผู้ดำเนินการฝึกอบรมเพียง 3 คน ซึ่งเป็น
 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมในระดับอำเภอทั้งสิ้น ทุกคนต้องทำหน้าที่ทุก ๆ อย่าง มีงานและ
 หน้าที่ที่รับผิดชอบมากจึงไม่มีเวลาดูศึกษากิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานที่ตนรับผิดชอบ
 ดังนั้นในบางครั้งที่การอธิบายหรือชี้แจงไม่ชัดเจน ผู้ดำเนินการฝึกอบรมคนอื่น ๆ จึงไม่
 สามารถมาอธิบาย ชี้แจงได้ หรือต้องไปจัดเตรียมกิจกรรมที่ตนรับผิดชอบ มีอยู่ครั้งหนึ่ง
 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้เชิญศึกษานิเทศก์จังหวัดและเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับจังหวัด
 ซึ่งมานิเทศและติดตามการฝึกอบรมให้มาอธิบาย ชี้แจงและดำเนินการฝึกอบรมแทน แต่
 ในจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 2 เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมชุดเดียวกันซึ่งดำเนินการฝึกอบรม
 ทั่วทุกจุดฝึกอบรมทั้งจังหวัด จำนวน 11 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับ
 จังหวัด 4 คน และในจุดฝึกอบรมที่ 3 มีผู้ดำเนินการฝึกอบรม จำนวน 9 คน เป็นผู้
 เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับจังหวัด 2 คน

2) ผู้ดำเนินการฝึกอบรมในทุกจุดฝึกอบรมสามารถ
 รักษาเวลาการฝึกอบรมในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บางกิจกรรม
 ต้องหยุดชะงักไปเพราะมีฝนตกหนักและสาคเข้ามาในห้องฝึกอบรม บางครั้งไฟฟ้าดับ
 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 2 คือ
 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.3 ผลการประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1) กิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการ
 ฝึกอบรมทุกจุดฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับ ดีทุกข้อ และจำนวน
 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมนี้ร้อยละ 80 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า
 จำนวนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี จำนวนร้อยละ 80 ขึ้นไป และมี
 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยร้อยละ 80 โดยมีรายการพฤติกรรม
 การแสดงความกระตือรือร้นได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงไปคือ การแสดงความพอใจและสนใจ
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุดฝึกอบรมมีรูปเล่มน่าสนใจ แทนที่จะเป็นตัวหนังสือเหมือนกับ
 หนังสือวิชาการทั่ว ๆ ไป แต่มีภาพ คำคม หรือบทกวีที่สอดแทรกคุณธรรมของกรุปประกอบ
 ซึ่งเป็นการผ่อนคลายความเครียดและสอดแทรกคุณธรรมขณะอ่านชุดฝึกอบรม และเนื้อหา

ในชุดฝึกอบรมได้เสนอแนะแนวทางต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน จากการสังเกต พบว่า ในช่วงแรกของการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนต่างตั้งใจ อ่านชุดฝึกอบรม แต่ไม่ทันจบเล่มก็หมดเวลา ทำให้การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา เพื่อส่งตัวแทนกลุ่มออกมาสรุป หรือรายงานน้อยและไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ต่อมา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะถูกถามในบัตรงานเพื่อจะหาคำตอบ หรือแนวคิดในชุดฝึกอบรม แล้วช่วยกันแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่มแล้วส่งตัวแทนออกมาสรุปหรือรายงาน

2) กิจกรรมแรกพบ กิจกรรมยามเช้า

กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมและกิจกรรมอำลา พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกจุดฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับที่ 6 ใน 7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 80 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า จำนวนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ใน ระดับที่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยร้อยละ 80 โดยมีรายการพฤติกรรมการแสดงความรัก สนใจ ใฝ่คว้าเฉลี่ยสูงสุด รองลงไปคือ ความกระตือรือร้น และใฝ่คว้าเฉลี่ยน้อยที่สุดในเรื่องการเป็นไปตามกำหนดเวลา ซึ่งมี พฤติกรรมในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ดำเนินการฝึกอบรมใช้เพลง เกมและ กิจกรรมกลุ่มดำเนินกิจกรรมบ่อย ๆ จึงสร้างความสนุกสนานไม่เคร่งเครียดในขณะร่วม กิจกรรม จัดให้มีการแข่งขันระหว่างกลุ่ม ทำให้เกิดความสามัคคีกันภายในกลุ่ม สมาชิก ภายในกลุ่มมีการวางแผนการทำงาน แสดงความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือกันและกันเพื่อ ชัยชนะ หรือความสำเร็จของกลุ่ม และกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ ผู้ดำเนินการฝึกอบรม ให้ความเป็นกันเองและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อที่น่าสังเกต ในกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมและ นันทนาการบางกิจกรรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ค่อยฟังคำชี้แจง อธิบาย หรือการสาธิต จากผู้ดำเนินการฝึกอบรม แต่จะสนใจสื่อ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรม เมื่อดำเนิน กิจกรรมก็ให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมชี้แจง อธิบาย หรือสาธิตให้ดูใหม่อีกครั้ง นอกจากนี้ ในจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 2 ผนตทหนักและสาคเข้ามาในห้องฝึกอบรม และในจุดฝึกอบรมที่ 4 ไฟฟ้าดับ 2 ครั้ง 2 วัน ทำให้กิจกรรมส่วนหนึ่งไม่สามารถดำเนินการเสร็จภายในเวลา กำหนด

3) กิจกรรมชมภาพทัศน ภาพเคลื่อนไหวและสรุปแผ่นใส พบว่า โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับพอใช้ทุกข้อ แต่มีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า จำนวนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยร้อยละ 80 โดยมีรายการพฤติกรรม การแสดงความพอใจและสนใจได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด และน้อยที่สุดในเรื่องการไม่เป็นไปตาม เวลาที่กำหนด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจาก ทัศนทัศน์ที่สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่งมาให้แต่ละจังหวัดมีเพียง 1 ชุด เมื่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมนำไปสำเนาใหม่ทำให้ภาพไม่ชัด เครื่องรับโทรทัศน์มีคุณภาพไม่ดี มีแสงสว่างจากภายนอกมาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความกังวลใจต่อแบบฝึกหัดในชุดฝึกอบรมที่จะต้องส่งหรือรายงานในวันรุ่งขึ้น จึงอ่าน หรือทำแบบฝึกหัดในชุดฝึกอบรมขณะร่วม กิจกรรมชมภาพทัศน ภาพเคลื่อนไหวและสรุปแผ่นใส เนื่องจากสถานที่ที่ฝึกอบรมไม่เหมาะสม ควบคุมแสงไม่ได้ ดังนั้น เมื่อมีแสงจ้าจะมองไม่เห็นตัวหนังสือในแผ่นใสหรือภาพเคลื่อนไหว ตัวหนังสือในแผ่นใสมีข้อความแน่นเกินไปไม่สะดวกในการอ่านและเห็นได้ไม่ชัดเจน บางครั้ง ไฟฟ้าดับ หรือฝนสาด หรือเครื่องฉายภาพเคลื่อนไหว ทัศนทัศน์ เกิดขัดข้องทำให้กิจกรรมชะงักไป นอกจากนี้ ในบางจุดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมนำอาหารว่างไปบริการแก่ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมขณะชมภาพทัศน ภาพเคลื่อนไหว ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนใจกับอาหารว่างและคุยกัน เลี่ยงกัน

ข้อนำสังเกต ในจุดฝึกอบรมที่ 1 ช่วงที่ 1 วันที่ 1 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมตั้งใจว่าจะไม่จัดกิจกรรมการฉายภาพเคลื่อนไหวและสรุปแผ่นใส เพราะจากการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมก่อน ๆ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ให้ความสนใจกิจกรรมชม ภาพเคลื่อนไหวและสรุปแผ่นใส อย่างไรก็ตาม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็จัดกิจกรรมนี้อีกครั้ง เพื่อ หิสูจน์ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจหรือไม่ และพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ ไม่ค่อยให้ความสนใจ ดังนั้น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงไม่จัดกิจกรรมการฉายภาพเคลื่อนไหวและ สรุปแผ่นใสในวันต่อมาและในจุดฝึกอบรมที่ 2 (ผู้ดำเนินการฝึกอบรมในจังหวัดภูเก็ตมีเพียง 1 คณะ ซึ่งดำเนินการฝึกอบรมทั่วทุกจุดภายในจังหวัด) แต่จัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม แทน ซึ่งผู้ดำเนินการฝึกอบรมกล่าวว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจมากกว่า

4) กิจกรรมสรุปรายงานผลการศึกษาชุดฝึกอบรม

และการประเมินผลประจำวัน พบว่า โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีรายการพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมนี้อยู่ในระดับที่ 1 ใน 4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 25 แต่จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมมีมากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า จำนวนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับที่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยร้อยละ 80 โดยมีรายการพฤติกรรม การเป็นไปตามกำหนดเวลาได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด และน้อยที่สุดในเรื่องการแสดงความพอใจ สนใจ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากกิจกรรมนี้ไม่น่าสนใจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เห็นความสำคัญ ห่วงกับแบบฝึกหัด หรืองานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย จากการสังเกตพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกือบครึ่งหนึ่งทำแบบฝึกหัด หรืองานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายโดยไม่สนใจการสรุป รายงานผลการศึกษาชุดฝึกอบรม บางคน บางกลุ่มออกมาสรุป หรือรายงานสั้น ๆ นึกเฉียว บางคนไม่มีทักษะในการสรุป หรือรายงาน บางครั้งไม่ส่งตัวแทนกลุ่มออกมาสรุป หรือ รายงานเลย และผู้ที่ออกมาสรุป หรือรายงานนั้นมักจะเป็นคน ๆ เดิมอยู่เสมอ นอกจากนี้ เมื่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมประเมินผลรายวันโดยการประเมินปากเปล่า ปรากฏว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนหนึ่งสนใจแค่แบบฝึกหัด หรืองานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย แต่ถ้าประเมินด้วยแบบสอบถามจะรีบทำให้เสร็จ แล้วคุยกัน

5) กิจกรรมรายงานผลการปฏิบัติชุดฝึกอบรม พบว่า โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมนี้อยู่ในระดับที่ 4 ใน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 80 และมีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมมีมากกว่า ร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า จำนวนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม อยู่ในระดับที่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรม อย่างน้อยร้อยละ 80 โดยมีรายการพฤติกรรมการรายงานได้ตรงประเด็นได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด และน้อยที่สุดในเรื่อง การเป็นไปตามกำหนดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ดำเนินการ ฝึกอบรมได้สอดแทรกกิจกรรมนันทนาการ เพลงและเกมประกอบกิจกรรม จึงเกิดความพร้อม ที่จะร่วมกิจกรรมตลอดเวลา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความร่วมมือกับผู้ดำเนินการฝึกอบรม ด้วยดี มีการเตรียมตัวรายงานมาเป็นอย่างดี และได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมในชุดฝึกอบรมที่ โรงเรียนมาแล้ว จึงนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ มาเล่าสู่กันฟัง เกิดการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กันและกัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ในจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 2 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงผลงาน

เพลงและเกมที่แต่ละโรงเรียนคิดค้นหรือดัดแปลงขึ้นมา โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการวางแผนในการเสนอเพลง เกม และออกมาเสนอเพลงทั้งโรงเรียน สร้างความสนใจแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอื่น ๆ มาก และมีความรวบรัดในกิจกรรมนี้ดี

ข้อที่น่าสังเกต การใช้เวลาในกิจกรรมการรายงานผลการปฏิบัติชุดฝึกอบรมยังอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขณะที่รายงานอยู่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่ควบคุมเวลาและไม่สวมารถควบคุมเวลาในบางกิจกรรมได้

ข้อที่น่าสังเกตในการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะรับการฝึกอบรมในกิจกรรมต่าง ๆ

1) ทุกจุดฝึกอบรมมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมทั้ง 227 กิจกรรม ตั้งแต่ร้อยละ 81.82-100 ของจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทั้ง 4 จุดฝึกอบรมมีคำสั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมทุกช่วงของการฝึกอบรม ไม่เช่นนั้นแล้วจะต้องชี้แจงเหตุผลและเข้ารับการฝึกอบรมใหม่ นอกจากนี้ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอกอซังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดว่า การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาตัวเองให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน หรือการฝึกอบรมครั้งนี้มีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างจากการฝึกอบรมครั้งก่อน ๆ ที่ให้ครูนั่งฟังคำบรรยายจากวิทยากรเพียงฝ่ายเดียว

2) จำนวนร้อยละของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 2-4 เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมมากกว่าจำนวนร้อยละของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในจุดฝึกอบรมที่ 2-4 มีหัวหน้าการและ/หรือผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอกอซังเกตการณ์ตลอดระยะเวลาในการฝึกอบรม หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทัศนคติต่อการฝึกอบรมแตกต่างกัน

สรุป โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมเป็นไปตามเกณฑ์กำหนดในกิจกรรมแรกพบ กิจกรรมยามเช้า กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม กิจกรรมอำลา กิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรมและการรายงานผลการปฏิบัติชุดฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 131 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 57.71 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด และมีพฤติกรรมขณะร่วม

กิจกรรมการฝึกอบรมไม่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนดในกิจกรรมชมภาพทัศน์ ภาพเคลื่อนไหวและ
สรุปลงแผ่นใส กิจกรรมการสรุปและรายงานผลการศึกษาชุดฝึกอบรม และกิจกรรม
การประเมินผลประจำวัน จำนวน 96 กิจกรรม ฉะนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.3 ผลการประเมินผลการฝึกอบรม

1.3.1 ผลการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของ
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการฝึกอบรม พบว่า โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมี
ความคิดเห็นและความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 28 ใน 30 ข้อ คิดเป็นร้อยละ
93.33 ของจำนวนรายการทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า จำนวนความคิดเห็น
และความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมากมีจำนวนร้อยละ 80 ขึ้นไป ของจำนวนรายการทั้งหมด
โดยมีรายการความคิดเห็นและความพึงพอใจในเรื่อง ความเป็นกันเองของผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรม ใ้ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้เกิดความคิดว่าจะ
ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การได้รับความรู้เกี่ยวกับการเรียน
การสอนเพิ่มขึ้น การตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นและเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัด
การเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่สามารถ
ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความประทับใจในตัวผู้ดำเนินการฝึกอบรมและมีการ
เตรียมการดำเนินการฝึกอบรมเป็นอย่างดี ประกอบกับการสอดแทรกคุณธรรมของครูและ
นันทนาการที่น่าสนใจในทุก ๆ โอกาสเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ การฝึกอบรมในครั้งนี้
ได้เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนและแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างกว้างขวาง หรืออาจจะเป็นเพราะว่า ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
ซึ่งเป็นสื่อหลักสามารถโน้มน้าว จูงใจ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสำนึกในบทบาทและหน้าที่
ของตนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความเห็นว่า
เนื้อหาและภาพในชุดฝึกอบรมแต่ละ เล่มน่าอ่านและได้สอดแทรกคุณธรรมและแนวคิดที่เป็น
ประโยชน์ จากการสนทนากับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้ทราบว่า ชุดฝึกอบรมน่าอ่าน
และให้แนวทางที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ดี

ผลการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของ
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีรายการความคิดเห็นและความพึงพอใจใ้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่
ความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม โดยเฉพาะในจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 3

เมื่อพิจารณารายละเอียด ปรากฏว่า สถานที่ที่ฝึกอบรมทุกจุดฝึกอบรมไม่สามารถควบคุมแสงและความร้อนได้ จึงไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมชมภาพเลื่อนและสรุปแผ่นใสห้องมีขนาดเล็ก มีแต่เก้าอี้ ไม่มีโต๊ะหรือที่รองสำหรับเขียน รองลงมาคือ ความสุขในขณะศึกษาชุดฝึกอบรม โดยเฉพาะในจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 4 สำหรับในจุดฝึกอบรมที่ 1 อาจเป็นเพราะผู้ให้บริการฝึกอบรมกลุ่มหนึ่งมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการฝึกอบรม จึงจะเห็นได้จากมีการแจกแผ่นปลิวโจมตีโครงการฝึกอบรมในช่วงที่ 1 วันที่ 3 และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดได้มาทำความเข้าใจกับผู้ให้บริการฝึกอบรม แล้วให้ผู้จัดทำแผ่นปลิวไปพบในวันรุ่งขึ้น สำหรับในจุดฝึกอบรมที่ 4 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมให้ผู้ให้บริการฝึกอบรมศึกษาชุดฝึกอบรมเพียง 50 นาที ในขณะที่จุดฝึกอบรมอื่น ๆ ให้อเวลาในการศึกษาชุดฝึกอบรม 60 นาที ทั้งนี้ ผู้ให้บริการฝึกอบรมจะต้องรับศึกษาชุดฝึกอบรมจนบังเกิดความเครียด

ข้อที่น่าสังเกต ในจุดฝึกอบรมที่ 1 เพียงจุดฝึกอบรมเดียว

เท่านั้นที่ผู้ให้บริการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม ไม่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ให้บริการฝึกอบรมมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการฝึกอบรม ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ไม่เห็นความสำคัญของการฝึกอบรม และผู้ให้บริการฝึกอบรมส่วนหนึ่งประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว การเข้ารับการฝึกอบรมในช่วงวันหยุดราชการ ทำให้พวกเขาต้องขาดรายได้ไป จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการฝึกอบรม พบว่าผู้ให้บริการฝึกอบรมส่วนหนึ่งมีความคิดว่า การฝึกอบรมครั้งนี้จะแจกชุดฝึกอบรมให้ไปศึกษาก็เป็นการเพียงพอแล้ว ไม่ควรนำเอาเวลาที่สอนนักเรียนมาฝึกอบรมครู สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่นั่นก็อยู่ในระดับดีแล้ว เนื้อหาที่ฝึกอบรมก็เป็นเรื่องที่ครูรู้ ๆ อยู่แล้ว ไม่น่าจะมีการฝึกอบรมครูกันอีก นอกจากนี้ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่าการเหมาะสมของการฝึกอบรม การใช้เทคนิคเร้าความสนใจ ความศรัทธาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อผู้ดำเนินการฝึกอบรม ความเหมาะสมและน่าสนใจของกิจกรรมสอดแทรกระหว่างการฝึกอบรม ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม คุณภาพและจำนวนสื่อและสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม อยู่ในระดับปานกลาง และมีงบประมาณในการฝึกอบรมน้อย และจากการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินการฝึกอบรมทำให้ทราบว่า ผู้ให้บริการฝึกอบรมในจุดนี้ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ต่อต้าน ก้าวร้าว เป็นจุดฝึกอบรมที่สร้างความหนักใจแก่ผู้ดำเนินการฝึกอบรม มากที่สุด

1.3.2 ผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

พบว่า โดยส่วนรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมากกว่า ก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ร้อยละ 17.68 ของคะแนนเต็ม ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ถ้าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ร้อยละ 15 ของคะแนนเต็ม จุดฝึกอบรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มขึ้นสูงสุดคือ จุดฝึกอบรมที่ 4 และเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดในจุดฝึกอบรมที่ 2 จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความวิตกกังวลในเรื่องคะแนนเป็นอันมาก แต่ละคนคาดหวังว่าควรจะได้คะแนนร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม เป็นอย่างน้อยและกลัวจะได้คะแนนน้อย ๆ เพราะอายุเพื่อน ๆ ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสำคัญกับคะแนนการทดสอบเป็นพิเศษ และเป็นผลให้เกิดความพยายามที่จะทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้คะแนนสูง ๆ เช่น รวมกลุ่มอภิปราย ศึกษาและทำแบบฝึกหัดอย่างจริงจัง ศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองนอกเวลา ถัดลอกข้อสอบ เสาะแสวงหาข้อทดสอบจากแหล่งอื่น เนื่องจากข้อทดสอบเป็นฉบับเดียวกันทั่วทั้งประเทศ มีการจัดฝึกอบรมไม่พร้อมกัน ดังนั้น การรู้วิไลของข้อสอบจึงเป็นไปได้ง่าย แม้ว่าผู้ดำเนินการฝึกอบรมในบางจุดฝึกอบรม จะทำการแก้ปัญหาโดยการสลับข้อทดสอบใหม่ทั้งตัว เลือกและลำดับข้อ แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะผู้เข้ารับการอบรมจำตัวเลือกที่ถูกต้อง นอกจากนั้น ข้อทดสอบได้ปรับปรุงและคิดแปลงมาจากแบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษาในชุดฝึกอบรมแต่ละเล่ม ซึ่งมีเฉลยพร้อม อยู่แล้ว จึงง่ายแก่การจดจำมากกว่าศึกษาและค้นคว้าจากการอ่านชุดฝึกอบรมอย่างจริงจัง ประกอบกับการดำเนินการทดสอบในแต่ละจุดฝึกอบรมส่วนใหญ่ยังไม่รัดกุมเท่าที่ควร บางจุดฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมนั่งทำข้อทดสอบรวมกันเป็นกลุ่ม บางแห่งเก็บข้อทดสอบ ได้คืนไม่ครบ และบางแห่งผู้ดำเนินการฝึกอบรมให้อิสระในการทำข้อทดสอบจนเกินเวลาที่กำหนด เป็นต้น

ข้อที่น่าสังเกต ในจุดฝึกอบรมที่ 2 เท่านั้น ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด คือ ถ้าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ร้อยละ 13.00 ของคะแนนเต็ม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เข้ารับการอบรมในจุดฝึกอบรมนี้ ส่วนใหญ่ไม่สามารถหาข้อทดสอบ

และ/หรือข้อเฉลยได้ และจากการสังเกต พบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมใช้เวลาในการทำข้อทดสอบน้อยไป

2. ผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมค่านิยมของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ภายหลังจากการฝึกอบรม

2.1 ผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน พบว่า ครูจำนวน 21 ใน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 นำกิจกรรมที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตั้งแต่ร้อยละ 81.50-100 ของจำนวนกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ครูจำนวนร้อยละ 80 ขึ้นไป จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับจากการฝึกอบรมตามที่กำหนด อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2529: 258) และ สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 14) ที่พบว่า โดยส่วนรวมแล้ว ครูนำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายหลังจากการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีความกระตือรือร้นหลังการฝึกอบรมจึงต้องการนำเอาความรู้ เทคนิคใหม่ ๆ ไปทดลองใช้ โดยมีความเชื่อว่านักเรียนจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น และเป็นช่วงที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ได้ดำเนินโครงการเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้พยายามส่งเสริม นิเทศติดตามผลและให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่ครูในการนำเอาเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน จากการสัมภาษณ์นักเรียน การสังเกตและสอบถามครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู พบว่า กิจกรรมที่ครูจำนวนมากที่สุด (ทุกคน) นำไปใช้มากและบ่อยครั้งคือ การสนทนายามเช้า การเตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน การเตรียมความพร้อมนักเรียน การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อประกอบการสอน การบรรยายและ/หรือการอธิบาย การเสริมแรงนักเรียน การสรุปบทเรียน การทบทวนบทเรียนก่อนเรียน การทดสอบหลังเรียน การประสานกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน การจัดป้ายนิเทศตรงตามเนื้อหาที่สอน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การสร้างและใช้เครื่องมือวัดผลด้วยตนเอง และการศึกษาหลักสูตรและแผนการสอน รองลงไปคือ กิจกรรมเล่าข่าวและ

และเหตุการณ์ การสาธิต การใช้วิธีการแบ่งกลุ่มหลาย ๆ แบบ และการสรุปทบทเรียน และ
 น้อยที่สุดในกิจกรรมการโต้วาที รองลงมาได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยายและ/หรือสาธิต
 และการใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเป็นระยะเวลา 1 ภาค
 เรียน กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูส่วนใหญ่นำไปใช้มากและบ่อยครั้ง ได้แก่
 การสนทนายามเช้า การเตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อและ
 เพลงประกอบการสอน การบรรยายและ/หรืออธิบาย การให้แรงเสริมนักเรียน การสรุปและ
 ทบทวนบทเรียน การให้คำปรึกษานักเรียนทั้งเรื่องการเรียนรู้และเรื่องส่วนตัว การแลกเปลี่ยน
 ความคิดเห็นกับเพื่อนครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การสร้างและใช้เครื่องมือวัดผลด้วย
 ตนเอง การศึกษาหลักสูตรและแผนการสอน และครูส่วนใหญ่ทำกิจกรรมการสังเกตบาทสมมติ
 สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร กรณีตัวอย่าง การโต้วาทีและการสอนซ่อมเสริมน้อยมาก
 ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกับรายงานการวิจัยของ สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 14-15) และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์
 และคณะ (2529: 247) พบว่า กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 มากและบ่อยครั้ง คือ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อและเพลงประกอบการสอน การ
 บรรยาย การอธิบาย การแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน การเสริมแรง การสรุปทบทเรียน
 และทดสอบหลังเรียน ส่วนกิจกรรมที่ครูนำไปใช้น้อยหรือไม่เคยนำไปใช้เลย คือ การทดลอง
 สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร การโต้วาที การเชิญวิทยากรมาบรรยายและ/หรือสาธิต
 และการให้นักเรียนไปค้นคว้าที่ห้องสมุด

ผลการประเมิน พบว่า ครูส่วนใหญ่และ/หรือครูทุกคนได้นำ
 กิจกรรมการสนทนายามเช้า การเตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้
 สื่อและเพลงประกอบการสอน การบรรยายและ/หรือการอธิบาย การให้แรงเสริมนักเรียน
 การสรุปและทบทวนบทเรียน การให้คำปรึกษานักเรียนทั้งเรื่องการเรียนรู้และเรื่องส่วนตัว
 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การสร้างและใช้
 เครื่องมือวัดผลด้วยตนเอง และการศึกษาหลักสูตรและแผนการสอน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก
 กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ง่ายที่ครูสามารถจะดำเนินการได้ บางกิจกรรมไม่ต้องเตรียม
 การสอนมากนัก สำหรับการสร้างและใช้เครื่องมือการวัดผลนั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูจะต้อง
 ดำเนินการ เพราะโดยหลักการแล้วผู้สอนต้องเป็นผู้วัดและประเมินผล และต้องวัดตามวัตถุประสงค์
 ประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน (กรมวิชาการ 2521:

83) ในคํานการศึกษาลัทธิสุทรและแผนการสอนก็เช่นเดียวกัน ครูจําเป็นต้องศึกษาเอกสารเหล่านี้ เพราะเป็นเอกสารที่ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการสอน วิธีสอน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่ครู (กรมวิชาการ 2522: ไม่ปรากฏหมายเลขหน้า) และครูมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เพราะเพื่อนครูในโรงเรียนเป็นผู้รู้สภาพปัญหา และพื้นฐานปัญหาต่าง ๆ จึงสามารถให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาได้ และเป็นผู้ที่ครูใกล้ชิดมากที่สุดคนหนึ่งเรื่องที่พูดคุยกันส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พบว่า ครูมีขั้นตอนในการสอน ดังนี้คือ ชี้แนะเข้าสู่บทเรียน ชี้สอน ชี้สรุปและประเมินผล การนำเข้าสู่บทเรียนครูใช้การพูดคุยกับนักเรียน ชักถามปัญหาต่าง ๆ และทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้ว บางครั้งมีการร้องเพลงประกอบการสอน ในชั้นสอน ครูนิยมใช้การบรรยายและ/หรือการอธิบาย การใช้สื่อประกอบการสอน จำพวกรูปภาพ แผนภูมิ กระดานคำ บัตรคำ คู่มือครู แผนการสอน วัสดุในห้องเรียน ในขณะที่สอน ครูได้ชักถามนักเรียน ด้านนักเรียนตอบได้ครูจะทักชมเชย หรือให้เพื่อน ๆ นักเรียนร่วมชั้นปรบมือ ในชั้นสรุปและประเมินผล ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้สรุปแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบต่าง ๆ นอกจากนี้ ครูได้ใช้แผนการสอน คู่มือประกอบการสอน มีการพูดคุยกับเพื่อนครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน และครูให้ความช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหาต่าง ๆ

ผลการประเมิน พบว่า ครูจำนวนน้อยที่สุดได้จัดกิจกรรมการโต้วาที รองลงไปได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยายและ/หรือสาธิต และการใช้กรณีตัวอย่าง และจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พบว่า ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกที่ครูนำไปใช้ในการเรียนการสอนน้อย หรือไม่ก็นำไปใช้เลย ได้แก่ กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร สถานการณ์จำลองและการสอนซ่อมเสริม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมเหล่านี้ต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนมาก หรือเพราะว่า เนื้อหาไม่อ่านยห้จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีนี้ หรือเป็นเพราะว่า ครูมีความรู้และพื้นฐาน ทักษะไม่เพียงพอ จึงไม่มีความมั่นใจที่จะสอน จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พบว่า ครูมีงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานคํานการสอนมาก เช่น งานโครงการต่าง ๆ งานการเงินและพัสดุโรงเรียน เป็นต้น นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ไม่สามารถใช้กิจกรรมกรณีตัวอย่างและการโต้วาทีได้

นอกจากนี้ ครูกล่าวว่า กิจกรรมเหล่านี้ใช้เวลาในการเรียนการสอนมาก และในช่วงนี้เป็นช่วงที่ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมิโครงการเร่งรัดคุณภาพการศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น แล้วนำมาจัดอันดับคุณภาพทางการศึกษา และนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบของครู ทำให้ครูมุ่งสอนหนังสือเป็นหลักมากกว่าที่จะสอนคน สำหรับการสอนซ่อมเสริมนั้น ครูจะให้ให้นักเรียนทุกคนทั้งชั้นทำแบบฝึกหัด หรือ ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว หรือสอนบทเรียนนั้น ๆ ซ้ำอีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีการเดิม ซึ่งครูเข้าใจว่าเป็นการสอนซ่อมเสริม

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมตลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียน เป็นที่น่าสังเกตว่า ครูที่สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ใช้การแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกันบ่อยครั้ง ซึ่งนักเรียนภายในกลุ่มนั้น ๆ มีการเลือกประธานกลุ่ม เลขากลุ่มและผู้รายงาน สมาชิกภายในกลุ่มจะร่วมกันทำงานโดยยึดหลักการระดม ปรึกษาธรรม และสามัคคีธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่นระดับอำเภอ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูจึงเน้นย้ำเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม และเป็นชั้นนักเรียนโต ๆ แล้วจึงง่ายสำหรับการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน หนึ่งโดยทั่ว ๆ ไป ครูใช้การบรรยาย อธิบายในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย เทพแสง (2528: 22) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูยังคงเหมือนเดิม ครูเป็นศูนย์กลางบอกวิชาแก่นักเรียน มีการให้นักเรียนค้นคว้าปฏิบัติน้อย การมีส่วนร่วมของนักเรียนยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร แม้แต่การสอนค่านิยมธรรมก็ยังเป็นการท่องจำมากกว่าที่จะปฏิบัติจริง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป: 62) ครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยสอนพลศึกษา จริยศึกษา ลูกเสือและยุวกาชาด ข่าวดูและเหตุการณ์ โดยใช้เวลาจึงกล่าวไปสอนวิชาอื่น ๆ หรือปล่อยให้เด็กเรียนว่าง หรือปล่อยให้ไปเล่น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ (2528: 3) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป: 59) คือ ครูมีการสอนลูกเสือ ยุวกาชาดน้อย ไม่ค่อยสอนข่าวและเหตุการณ์ แต่ใช้เวลาสอนข่าวและเหตุการณ์ไปสอนกลุ่มวิชาทักษะ นอกจากนี้ ครูมีความคิดเห็นว่า การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบต่าง ๆ มาก ๆ จะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำแบบทดสอบ ข้อสอบมาก เมื่อครูในโรงเรียนคนหนึ่งใช้ข้อสอบสอนนักเรียนและทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไค้ทำการประเมินคุณภาพนักเรียนโดยใช้ข้อสอบวัด ปรากฏว่า นักเรียนไค้คะแนนเฉลี่ยสูง ครูคนอื่น ๆ จึงละเลย

กิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรม แล้วใช้ข้อสอบสอนนักเรียน ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกับ กมล สุกประเสริฐ (2528: บทนำ) ที่กล่าวว่า ครูประถมศึกษาจำนวนมากใช้ข้อสอบในการสอน ครูไม่ยอมสอน หรือประจำชั้นนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยอ้างว่า ลายมือไม่สวย สอนยาก ต้องคอยดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกรมวิชาการ (อ้างถึงใน อ้อม ประนอม 2529: 17) ที่พบว่า ครูอ้างว่าตนไม่ถนัด สอนยาก มีภาระในการต้องเอาใจใส่กับเด็กเล็ก ๆ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2

สรุป ในสภาพที่เป็นจริงนั้น ครูยังใช้การบรรยาย อธิบาย เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมผลทางการเรียนสูงขึ้นเป็นประเด็นสำคัญ และละเลย หรือไม่เห็นความสำคัญกิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรมไป กิจกรรมเหล่านั้นได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร กรณีตัวอย่าง การโต้วาที การเชิญวิทยากรมาบรรยายและสาธิต การสอนซ่อมเสริม และการทดสอบก่อนเรียน

2.2 ผลการประเมินค่านิยมของครูประถมศึกษา ภายหลังจากฝึกอบรม 4 เดือน พบว่า ครูจำนวน 19 ใน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 มีคุณธรรมร้อยละ 80 ขึ้นไป ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด เมื่อทดสอบนัยสำคัญ ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า ครูมีพฤติกรรมค่านิยมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ครูจำนวนร้อยละ 80 ขึ้นไป มีพฤติกรรมค่านิยมอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 14) ที่พบว่า ครูมีพฤติกรรมค่านิยมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การฝึกอบรมในครั้งนี้สามารถจะปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู เพราะมีการสอดแทรกคุณธรรมตลอดการฝึกอบรมทั้งในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 หรืออาจเป็นเพราะ ครูมีพฤติกรรมค่านิยมอยู่แล้ว ประกอบกับการวัดและตัดสินใจว่าครูคนใดคนหนึ่งเป็นผู้มีคุณธรรมนั้นต้องใช้ระยะเวลาและเครื่องมือในการประเมินหลายอย่างประกอบกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ระยะเวลาในการสังเกต พฤติกรรมค่านิยมอย่างใกล้ชิด และสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่ายประกอบกันแล้วนำมาวินิจฉัย/ตัดสินใจ จึงจะเชื่อถือได้ ดังนั้น การใช้แบบวัดคุณธรรมครูโดยให้ครูแก้ปัญหาจากสถานการณ์ ซึ่งแบบวัดมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง และการสัมภาษณ์นักเรียน

ในช่วงสั้น ๆ ผลที่ได้อาจมีความคลาดเคลื่อนไปบ้าง

ผลการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูประถมศึกษา ภายหลัง การฝึกอบรม 4 เดือน จากแบบวัดคุณธรรมของครู (กป.1 และ กป.3) และการสัมภาษณ์ นักเรียน (กป.2) รวมกัน พบว่า ครูจำนวนมากที่สุด (ทุกคน) มีคุณธรรมด้านความเมตตา กรุณาและความซื่อสัตย์ ร่องลงมาได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความพอคิ และน้อยที่สุดในด้านความอดทนอดกลั้น ร่องลงมา คือ ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน กล่าวคือ ครูมีคุณธรรมที่ปรากฏเด่นชัดในด้านความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์ ร่องลงมาได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์และความสามัคคี และครูมีคุณธรรมน้อยไป บ้าง ในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผลและความอดทนอดกลั้น และ เป็นไปในแนวเดียวกับรายงานการวิจัยของ สร.สปช. กระทรวงศึกษาธิการ (2530: 14 -15) ที่พบว่า ครูมีคุณธรรมมากที่สุดในด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ และมีคุณธรรมค่อนข้างน้อย ในด้านความมีเหตุผล

ในด้านความเมตตา กรุณา สาเหตุที่ทำให้ครูจำนวนมากที่สุด (ทุกคน) มีคุณธรรมนี้มากและเด่นชัด อาจเนื่องมาจากตัวครูมีความรัก ห่วงใยนักเรียนเป็นพื้นฐาน อยู่แล้ว ความไว้เตียงสา ความน่ารักน่าเอ็นดู ความใกล้ชิดอันแนบแน่นกับนักเรียน และ ครูก็มีบุตรหลานอยู่ในวัยนี้กันทั้งสิ้น

ในด้านความซื่อสัตย์ ร่องลงมา สาเหตุที่ทำให้ครูจำนวนมากที่สุด (ทุกคน) มีคุณธรรมนี้มากและเด่นชัด อาจเนื่องมาจาก วิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีราย ไรต่ำ แต่มีเกียรติ สิ่งที่ครูได้รับการชกเชย คือ โอกาสทางการศึกษาที่หน่วยงานต้นสังกัดได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อ ได้ เพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ ประกอบกับสังคมในปัจจุบันยอมรับบุคคลที่ได้รับการศึกษา สูง ๆ ดังนั้น ครูจึงชวนหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

ในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผลและ ความอดทนอดกลั้น สาเหตุที่ทำให้ครูมีคุณธรรมเหล่านี้ไปบ้าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ มากมาย นอกเหนือจากงานสอนตามปกติ จึงไม่มีเวลาตรวจ การบ้านนักเรียน แสดงอารมณ์โกรธและหุนหันในบางครั้ง หรือครูก็คิดว่าการกระทำที่ขัดแย้ง หรือละเลยคุณธรรมเหล่านี้ไปบ้างก็ไม่ได้ผิดระเบียบวินัยและกฎหมายมากนัก เพราะครู

ส่วนใหญ่ก็ประพฤติกันอย่างนั้น ครูใหญ่ก็ไม่เห็นจะว่าอะไร นักเรียนต่างยอมรับสภาพ ทั้งกล่าวไม่ได้เรียกร้องให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว ถ้าหากมีผู้บริหารอื่น ๆ หรือ มีคนมาเยี่ยมโรงเรียน ครูสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมนี้ได้ทันที เช่น การเข้าห้องเรียนช้ากว่ากำหนด การปล่อยให้เด็กเรียนอยู่ในห้องตามลำพังในขณะที่ครู ออกมาจับกลุ่มคุยกันนอกห้องเรียนเป็นระยะเวลาานาน ๆ การเขียนคืนนักเรียนอย่างทันที เมื่อนักเรียนตอบคำถามผิด เป็นต้น ซึ่ง ศักดา สุวรรณโชติ (2528: 12) กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่มักจะมีข้อบกพร่องของตนเองที่มองไม่เห็นและไม่คำนึงถึงความบกพร่องนั้น ๆ นั้นเอง

ข้อที่น่าสังเกต จากการสัมภาษณ์นักเรียน (กป.2) และจาก แบบวัดคุณธรรมครู (กป.1 และ กป.3) รวมกัน พบว่า ครูมีความเชื่อมั่นในตนเองและความสามัคคีน้อย แต่ก็เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมตลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียน ที่พบว่า ครูมีคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความอดทนอดกลั้น น้อยไปบ้าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่เข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วม นั้น เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีครูเพียง 8 คน ครูส่วนใหญ่มีอายุแตกต่างกันไม่มากนัก ครูใหญ่ยึดหลักประชาธิปไตยในการบริหารงานบุคคล และโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนประชาธิปไตยที่เด่นในระดับอำเภอ จึงทำให้ครูมีความสามัคคี และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ผลที่ได้จึงแตกต่างกับการสัมภาษณ์นักเรียน (กป.2) และ แบบวัดคุณธรรมครู (กป.1 และ กป.3) รวมกัน ที่ประเมินมาจากตัวอย่างประชากรใน โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก อย่างละ 2 โรงเรียน

สรุป ครูส่วนใหญ่มีคุณธรรมภายหลังการฝึกอบรมในสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก แต่ครูก็มีคุณธรรมน้อยไปบ้างในไปบ้างในบางคุณธรรม ทั้งนี้ ก็เพราะว่า ยังไม่มีมาตรการใดที่จะปลูกฝังคุณธรรมครู หรือคอยควบคุมพฤติกรรมครู ใ้ได้อย่างจริงจัง เพื่อให้ครูมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมที่เหมาะสมในทุก ๆ ด้าน

3. ผลการศึกษาสภาพการใช้เพลงและเกมประกอบการสอน ของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ภายหลังการฝึกอบรม 6 เดือน

3.1 แหล่งเนื้อเพลงที่นำมาใช้ประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ นำเนื้อเพลงมาใช้ประกอบการสอนจากแผนการสอน คู่มือครู คู่มือการสอน มากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ วงศ์จันทร์ วิมลพิทยกุล

(2529: 105) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้นำสื่อการสอนเหล่านี้มาใช้ 1 ครั้งขึ้นไป คือ รูปภาพ ภาพถ่าย แผนภูมิ กระดานคำ บัตรคำ สิ่งพิมพ์ เช่น ตำรา แบบเรียน คู่มือครู ฯลฯ เครื่องเล่นเทปแบบตลับและวิทยุ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แผนการสอน คู่มือครู คู่มือการสอน และวิทยุโรงเรียน เป็นสื่อการสอนที่ครูจำเป็นต้องใช้ในการเรียนการสอน กล่าวคือ คู่มือการสอน แผนการสอน คู่มือครู เป็นเอกสารที่ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ หลักการสอน วิธีสอน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่ครู (กรมวิชาการ 2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

3.2 หลักในการเลือกเพลงประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ยึด เนื้อหาสาระของเนื้อเพลงเป็นประเด็นสำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ ท่วงนองเพลงง่าย ๆ หรือที่นักเรียนคุ้นหูและภาษาที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น ทั้งอาจเป็นเพราะว่า ครูตั้งหลักเกณฑ์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากที่สุด ซึ่ง ประทิน พวงสำลี (2515: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า ความสำคัญของการสอนนั้น อยู่ที่วิชาสามัญ ส่วนกิจกรรมร้องรำทำเพลงนั้นเป็นเพียงส่วนประกอบ และสอดคล้องกับ รายงานการวิจัยของ ศิรินพรัตน์ พิธานสมบัติ (2521: 65) ที่พบว่า สิ่งที่ครูคำนึงเป็น อันดับแรกในการเลือกเพลงประกอบการสอน คือ เนื้อร้อง

3.3 การนำเพลงไปใช้ประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ นำเพลง ไปใช้ประกอบการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ขึ้นสรุปบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ยูพิน พิพิธกุล (2522: 7) ที่กล่าวถึงกลวิธีที่ทำให้การใช้เพลงประกอบการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ ใช้ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน หรือสรุปบทเรียน และ ศิรินพรัตน์ พิธานสมบัติ (2521: 65) พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้เพลงประกอบการสอนใน ชั้นนำเข้าสู่บทเรียนมากที่สุด

3.4 ลักษณะการใช้เพลงประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่เตรียมตัว ล่วงหน้า หรือฝึกร้องเพลงประกอบการสอนก่อนถึงชั่วโมงสอน รองลงมาได้แก่ การเขียน เนื้อเพลงลงบนกระดานคำ หรือแผนภูมิและการให้นักเรียนร้องพร้อม ๆ กันและเกาะ จังหวะประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ศิรินพรัตน์ พิธานสมบัติ (2521: 95) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวก่อนการใช้เพลงประกอบการสอน วงศ์จันทร์ วิมลพิทยกุล (2529: 105) พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้รูปภาพ ภาพถ่าย แผนภูมิ กระดานคำ บัตรคำ ฯลฯ ในการสอน นอกจากนี้ พิมพ์สวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ (2521: 85) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการใช้

เพลงประกอบการสอนดังนี้ คือ ครูควรฝึกให้นักเรียนเข้าใจจังหวะในการร้อง การแสดง ท่าทางประกอบบทเพลง โดยให้ปรนมือ หรือตีเครื่องประกอบจังหวะ

3.5 ผู้ที่ครูขอความช่วยเหลือเมื่อประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ เพลงประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนครูในโรงเรียน มากที่สุด รองลงมาคือ ครูวิชาการโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน ที่พบว่า เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านเกี่ยวกับการเรียน การสอนครูจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และศิริพรรัตน์ พิธานสมบัติ (2521: 96) พบว่า ผู้ที่ครูขอความช่วยเหลือมากที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้เพลงประกอบการสอน คือ เพื่อนครู

3.6 ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ครูไม่สามารถใช้เพลงประกอบการสอน ให้ได้ผลเท่าที่ควร พบว่า ครูทราบเนื้อร้องแต่ไม่ทราบทำนองเพลงเพราะไม่ได้ระบุไว้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ร้องเพลงไม่เป็นและหาเพลงประกอบการสอนให้เหมาะสมกับ บทเรียนไม่ได้ ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกับงานวิจัยของ ศิริพรรัตน์ พิธานสมบัติ (2521: 96) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องทราบเนื้อร้องแต่ไม่ทราบทำนอง เพลง หาเพลงประกอบการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนไม่ได้และร้องเพลงไม่เป็น และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 ๑: 81) คือ ครูขาดเทคนิคในการสอน

3.7 แหล่งเกมที่นำมาใช้ประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ นำเกม ประกอบการสอนจากแผนการสอน คู่มือครู คู่มือการสอน มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การคัดแปลงจากเกมอื่น ๆ เพื่อความเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงาน การวิจัยของ วงศ์จันทร์ วิมลพิทยกุล (2529: 105) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้รูปภาพ ภาพถ่าย แผนภูมิ บัตรคำ กระดานคำ สิ่งพิมพ์ เช่น แบบเรียน คู่มือครู ฯลฯ เป็นต้น สำหรับคู่มือครู แผนการสอน คู่มือการสอน นั้น เป็นเอกสารที่ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับหลักการสอน วิธีสอนและแนวในการจัดการเรียนการสอนแก่ครู (กรมวิชาการ 2522: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ซึ่งมีเกมประกอบการสอนแทรกอยู่ โดยเฉพาะในแผนการสอน (ภิญโญ บุญทอง 2529: 38) ดังนั้น ครูจึงนำเกมที่ได้มาจากเอกสารดังกล่าวมาใช้ ประกอบการสอน หรือนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะสม

3.8 หลักในการเลือกเกมประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่คำนึงถึง เนื้อหาและวิชาที่สอน มากที่สุด รองลงมาคือ ความเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่า ครูได้ตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหานั้น ๆ ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง ภิญญโณ บุญทอง (2529: 41) กล่าวว่า การใช้เกมประกอบการสอนนั้นต้องมีส่วนช่วยให้อาจารย์สอนสัมฤทธิ์ผล

3.9 การนำเกมไปใช้ประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ให้นำเกมประกอบการสอนไปใช้ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน มากที่สุด รองลงมาคือ ชั้นดำเนินการสอน และชั้นสรุปบทเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีความถนัดในการใช้เกมประกอบการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน หรืออาจจะเป็นเพราะว่า ครูมีประสบการณ์ว่า การใช้เกมประกอบการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนนั้นทำให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในการสอนมากที่สุด ซึ่ง วิชิต สุรัตน์ชัย (2527: บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมประกอบการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมประกอบการสอนในชั้นสอนและชั้นสรุป

3.10 ลักษณะการใช้เกมประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการวางแผนและเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าในการใช้เกมประกอบการสอน มากที่สุด รองลงมาได้แก่นำนักเรียนปลุกฝังคุณธรรมแก่นักเรียนและการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุป การเล่นเกม การจัดหา จัดเก็บอุปกรณ์อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ก็เพราะว่า ก่อนการสอนทุกครั้งครูจะต้องเตรียมตัว เตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า ดังนั้น ครูบางคนอาจทำให้เกมประกอบการสอนหมดสนุก หรือค้อยคุณค่า เพราะขาดการเตรียมตัวมาล่วงหน้า (หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกาญจนบุรี 2520: 5) ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกับ ภิญญโณ บุญทอง (2529: 41-42) ที่กล่าวว่า ในการนำเกมประกอบการสอนนั้นจะต้องมีการวางแผน เตรียมอุปกรณ์ สถานที่ไว้ล่วงหน้า ต้องเน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า มิใช่เล่นเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น เน้นเรื่องความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬาและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปการเล่น เกม จัดหา จัดเก็บอุปกรณ์อย่างทั่วถึง

3.11 ผู้ที่ครูขอความช่วยเหลือเมื่อประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้เกมประกอบการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนครู มากที่สุด รองลงมาคือ ครูวิชาการโรงเรียน ทั้งนี้ก็เพราะว่า เพื่อนครูและครูวิชาการในโรงเรียนเป็นบุคคลที่ครูได้ใกล้ชิดมากที่สุด จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมตลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียน ทำให้ทราบว่า เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3.12 ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ครูไม่สามารถใช้เกมประกอบการสอน ให้ได้ผลเท่าที่ควร พบว่า ครูไม่มีความถนัดในเรื่องเกม มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้ เกมประกอบการสอนทำให้เวลาที่ใช้สอนเนื้อหาในหลักสูตรลดลงและหาเกมประกอบการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนไม่ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การฝึกอบรมในครั้งนี้อาจไม่ มุ่งเน้นเกี่ยวกับเกมประกอบการสอนโดยเฉพาะ ทำให้ครูขาดประสบการณ์ในการใช้ และเป็นไปในแนวเดียวกับรายงานการวิจัยของ กรมวิชาการ (อ้างถึงใน อ้อม ประนอม 2529: 17) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 ก: 5, 2526 จ: 81) ที่พบว่า ครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการสอน ไม่อยากสอนบางกลุ่มประสบการณ์โดยอ้างว่าตนไม่ถนัด สอนยาก ครูขาดเทคนิคในการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับการจัดกระบวนการฝึกอบรมในโอกาสต่อไป
 - 1.1 การผลิตและการจัดส่งสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ควรดำเนินการให้ แล้วเสร็จก่อนจะมีการฝึกอบรม และควรจัดทำให้แล้วเสร็จในคราวเดียว โดยคำนึงถึง ความเพียงพอ คุณภาพ ความคงทนและการนำไปใช้ในสภาพท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป
 - 1.2 ควรสนับสนุนให้แต่ละกลุ่มโรงเรียนมีสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม อย่างน้อยกลุ่มโรงเรียนละ 1 แห่ง ซึ่งมีลักษณะกว้างขวาง ควบคุมแสงได้และมีอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการฝึกอบรม เช่น เครื่องฉายภาพทัศน เครื่องขยายเสียง ฯลฯ อย่างครบครัน
 - 1.3 ในแต่ละจุดฝึกอบรมควรมีผู้ดำเนินการฝึกอบรมอย่างน้อย 5 คน ซึ่งทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมแต่ละคนมีภาระที่ไม่หนักจนเกินไป พร้อมทั้งจะมีเวลาศึกษา กิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากความรับผิดชอบของตนได้ และสามารถที่จะเสริม หรือ รับผิดชอบกิจกรรมในกิจกรรมนั้น ๆ ในภาวะที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมคนใดคนหนึ่งไม่สามารถ จะมาดำเนินการได้
 - 1.4 การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมและนันทนาการ นับเป็นกิจกรรม ที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะทำให้เกิดกระบวนการกลุ่มขึ้นในกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตื่นตัว กลายเรียก สร้างความสนใจ ให้มีส่วนร่วม ในกิจกรรม สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อีกด้วย และได้ รับการปลูกฝังคุณธรรม ดังนั้น ควรจัดให้มีการสลับกับกิจกรรมวิชาการให้มาก

1.5 ควรยืดหยุ่นเวลาในการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรมนั้น ๆ และควรคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย

1.6 การฝึกอบรมไม่ควรมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้เพียงประการเดียว แต่เน้นการนำความรู้ไปปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเน้นคุณธรรมของครูมากกว่า การทดสอบเป็นเพียงต้องการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดความสนใจและเข้าร่วมการฝึกอบรมด้วยดีเท่านั้น แต่ผลกลับออกมาในทางลบมากกว่า ทั้งพฤติกรรมและเจตคติต่อการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้นในการจัดฝึกอบรมในคราวต่อไป ผู้ดำเนินการฝึกอบรมควรชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ สำหรับข้อทดสอบ ควรจัดทำข้อทดสอบคู่ขนานมากกว่า 1 ชุด เพื่อป้องกันการรั่วไหล เนื่องจากต้องใช้ในการฝึกอบรมทั่วทั้งประเทศ ตลอดจนคำนึงถึงคุณภาพของข้อทดสอบด้วย นอกจากนี้ ควรมีมาตรการในการควบคุมการดำเนินการทดสอบอย่างเคร่งครัด กำชับให้ทุกจุดฝึกอบรมจัดเก็บเอกสารไว้ทันทีเมื่อสอบเสร็จ

1.7 ควรให้ผู้บริหารระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด มาสังเกตการณ์ตลอดระยะเวลาการดำเนินการฝึกอบรม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงไว้สำหรับตัดสินใจในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

2. สำหรับการติดตามผลการปฏิบัติงานและคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม

2.1 สำหรับการติดตามผลการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรม

2.1.1 ควรกำหนดนโยบายระดับกรมให้มีการนิเทศ ติดตามควบคุม กำกับและประเมินผลงาน ทุกระดับ พร้อมกับให้รายงานผลทุกระยะ 1 เดือน หรือ 1 ภาคเรียนต่อครั้ง

2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ควรจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นโอกาสให้ครูได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.1.3 ควรติดตามผลการปฏิบัติงานของครูภายหลังการฝึกอบรม เพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน และนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ในระดับอำเภอ และกลุ่มโรงเรียน

2.1.4 ควรมีการติดตามและประเมินพฤติกรรมของครูด้านความรู้ ทักษะ ปฏิบัติ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมีเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลที่สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสร้างขึ้น และให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ประเมินและรายงานผลให้ทราบตามลำดับชั้น

2.1.5 ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและให้รางวัลแก่ครูผู้สอน ที่เด่นที่สามารถใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ ซึ่งทำให้นักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ใน หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ในระดับโรงเรียนถึงระดับชาติ

2.1.6 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมในลักษณะเข้มและเฉพาะเรื่องขึ้น คือ อบรมกลวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เช่น กลวิธีการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การโต้วาที การสอนซ่อมเสริม

2.1.7 ควรยกเลิกการจัดอันดับคุณภาพทางการศึกษาโดยอาศัยสัมฤทธิ์ผล ทางการเรียนของนักเรียน แต่ควรส่งเสริมให้ครูเล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น คุณธรรมต่าง ๆ สุขภาพอนามัย กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ ฯลฯ เป็นประการสำคัญ หรือควรจัดอันดับคุณภาพทางการศึกษาโดยอาศัยสัมฤทธิ์ผล ทางการเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางด้านลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยนำเข้า ของการศึกษา เช่น สภาพของนักเรียน สภาพทางสังคม สภาพของโรงเรียน และ ฯลฯ เป็นต้น ที่แตกต่างกันไป

2.2 สำหรับการติดตามผลด้านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม

2.2.1 ในการฝึกอบรมครูประถมศึกษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ๆ ก็ตาม ควรจะจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมเข้าไปด้วย ถึงแม้จะไม่ทราบว่าครูจะเกิดพฤติกรรม คุณธรรมนั้น ๆ หรือไม่ก็ตาม แต่อย่างน้อยก็เป็นการกระตุ้นให้ครูเกิดความสำนึกและ ตระหนักในหน้าที่ หรือคุณธรรมต่าง ๆ ใดบ้าง และควรให้มีโครงการอื่น ๆ ที่ประสาน หรือต่อเนื่องกับโครงการ ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดความสำนึกและตระหนักในหน้าที่ตลอดเวลา ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรม ที่ดียาวได้

2.2.2 ควรกำหนดนโยบายระดับกรมให้มีการนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ และประเมินคุณธรรมครู ด้วยเครื่องมือที่เชื่อถือได้ พร้อมกับรายงานผลทุกระยะ 1 เดือน หรือ 1 ภาคเรียนทุกครึ่ง

2.2.3 ควรจะมีการดำเนินการในการสอดแทรกคุณธรรมคุณความดี ความอดทนอดกลั้น ความรับผิดชอบ โดยเฉพาะเรื่อง การจับกลุ่มคุยกันขณะที่ปล่อยให้ นักเรียนอยู่ในห้องตามลำพังเป็นระยะเวลาานาน ๆ และความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะเรื่อง การทุจริตเวลาเรียนของนักเรียน

2.2.4 ควรจัดให้มีการประกวดครูผู้สอนที่เทียบพร้อมด้วยคุณธรรม ในระดับโรงเรียนถึงระดับชาติ ขึ้นทุกปี

3. สำหรับการใช้เพลงและเกมประกอบการสอน

3.1 ในการจัดทำ จัดพิมพ์เอกสารที่สอดแทรกเพลงประกอบการสอนนั้น ควรระบุทำนองเพลงไว้ด้วย

3.2 ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเป็นที่เลี้ยงครูที่ร้องเพลงไม่เป็น หรือครูที่ไม่มีความถนัดในเรื่องเกมประกอบการสอน

3.3 เผยแพร่ หรืออบรมครูเกี่ยวกับเกมประกอบการสอน